

En ny rapport som IVL Svenska Miljöinstitutet har tagit fram tillsammans med FN:s miljöprogram UNEP visar att skillnaderna i luftkvalitet mellan öst och väst blir allt större.

2021-09-03 09:00 CEST

Allt större skillnad i luftkvalitet mellan väst och öst

Luftföroreningar orsakar globalt över sju miljoner för tidiga dödsfall varje år genom framförallt hjärt- och lungsjukdomar. Medan utsläppen av luftföroreningar har minskat i stora delar av Europa sedan 2010, är luftkvaliteten på Balkan och i Centralasien fortsatt mycket dålig. En ny rapport som IVL Svenska Miljöinstitutet har tagit fram tillsammans med FN:s miljöprogram UNEP visar också att skillnaderna i luftkvalitet mellan öst och väst blir allt större.

– Det är problematiskt att länderna utanför EU halkar efter, inte minst ur ett rättviseperspektiv. Dessutom halkar dessa länder efter i sina insatser att minska utsläppen, även om övervakningen av luftföroreningar generellt blir bättre, säger Stefan Åström, forskare på IVL Svenska Miljöinstitutet.

Rapporten visar att det är tydliga och ökande skillnader i utsläppsnivåer mellan EU-länder och icke-EU-länder.

Mellan åren 2010 och 2017 sjönk utsläppen av de flesta luftföroreningar i västra, centrala, östra och södra Europa. Utsläpp från el- och värmeproduktion samt industrin har minskat med upp till 20 procent i vissa länder, mycket tack vare satsningar på förnybar energi och energieffektiviseringar. Även utsläpp från vägtransporter har minskat med 20–30 procent under samma period. Trafikutsläppen i sydöstra Europa ökade samtidigt med 40 procent.

Uppvärmning med kol och ved

I Västeuropa och Centraleuropa sjönk även utsläppen från uppvärmning med ungefär 15 procent, till följd av ett ökat fokus på energieffektivitet och grön teknik. På västra Balkan använder däremot över 60 procent av befolkningen kol och ved för att värma sina hem. Som ett resultat är städer som Belgrad, Sarajevo, Skopje och Sofia på vinterhalvåret bland de värst förorenade städerna i världen. I genomsnitt förlorar stadsbor i regionen omkring 13–16 månader av sin förväntade livslängd på grund av luftföroreningar.

– Vi andas ännu inte luft som är lämplig för människors hälsa och får fortfarande räkna både på dödsfall och miljöskador på grund av luftföroreningar. Men den här rapporten visar hur stora förbättringar som kan göras, och ofta till en låg kostnad, säger Bruno Pozzi, Europadirektör för FN:s miljöprogram.

Partikelhalterna överskrids och ammoniakutsläppen ökar

Trettioåtta europeiska länder har förbjudit öppen förbränning av avfall, vilket minskar utsläppen och exponeringen för partiklar, så kallade PM_{2,5}. Dock överskrids nivåerna av PM_{2,5} fortfarande vid en majoritet av mätstationerna i alla undersökta länder. De ökar också i de centralasiatiska länderna.

Även halterna av ammoniak, vilket kommer nästan uteslutande från jordbruket, ökar i hela Europa och Centralasien. Alla länder måste minska

ammoniakutsläppen från jordbruket, understryker rapporten, exempelvis genom övertäckning och metanutvinning av stallgödsel för energianvändning.

Rapporten lanseras inför den Internationella dagen för ren luft och blå skyar - [Day of Clean Air for Blue Skies](#) – på initiativ av FN:s generalförsamling, den 7 september. Inom kort släpper UNEP ytterligare rapporter om luftföroreningar ur ett globalt perspektiv.

Läs mer på www.unep.org

För mer information, kontakta:

Stefan Åström, IVL Svenska Miljöinstitutet, stefan.astrom@ivl.se, tel. +46 (0)10-788 67 55

Alejandro Laguna, Information Officer, UNEP Europe Office, laguna@un.org, +41 (0)76-691 08 48

IVL Svenska Miljöinstitutet är ett oberoende miljöforskningsinstitut som arbetar för att ta fram ny kunskap och utveckla lösningar som kommer till praktisk nytta på miljöområdet. Målet med vårt arbete är att bidra till ett hållbart samhälle. www.ivl.se

Kontaktpersoner

Sara Malmheden

Presskontakt

Pressansvarig

sara.malmheden@ivl.se

010-788 65 10